

Weryfikacja informacji w sieci

Publikacja powstała w ramach projektu Yes for everybody finansowanego ze środków budżetu Unii Europejskiej.

Współfinansowane przez
Unię Europejską

Wsparcie Komisji Europejskiej dla produkcji tej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności za jakiekolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.

Spis treści

Część 1:

Wstęp

Część 2:

Zestawy cech informacji

Część 3:

Narzędzia online
do weryfikacji informacji

Część 4:

Podsumowanie

Wstep

Rodzaje fake-newsów

Całkowita nieprawda

Celowe fabrykowanie nieprawdziwych informacji

Prawda jest sporna

Selektywne prezentowanie faktów budujące nieprawdziwy obraz informacji

---

Manipulacja cytatem

Modyfikowanie wypowiedzi w celu potwierdzenia przyjętej tezy

DLACZEGO TRZEBA WERYFIKOWAĆ INFORMACJE?

Wciąż rosnąca popularność internetowych form przekazu powoduje, że jesteśmy narażeni na wpływ nieprawdziwych informacji (**fake news**).

Niektóre platformy filtrują treści tak, abyśmy dostawali to, w co prawdopodobnie klikniemy. Mamy wówczas niepełny obraz rzeczywistości i nazywamy to **bańką informacyjną**.

Skąd czerpiemy informacje (lata 2015-2020)?

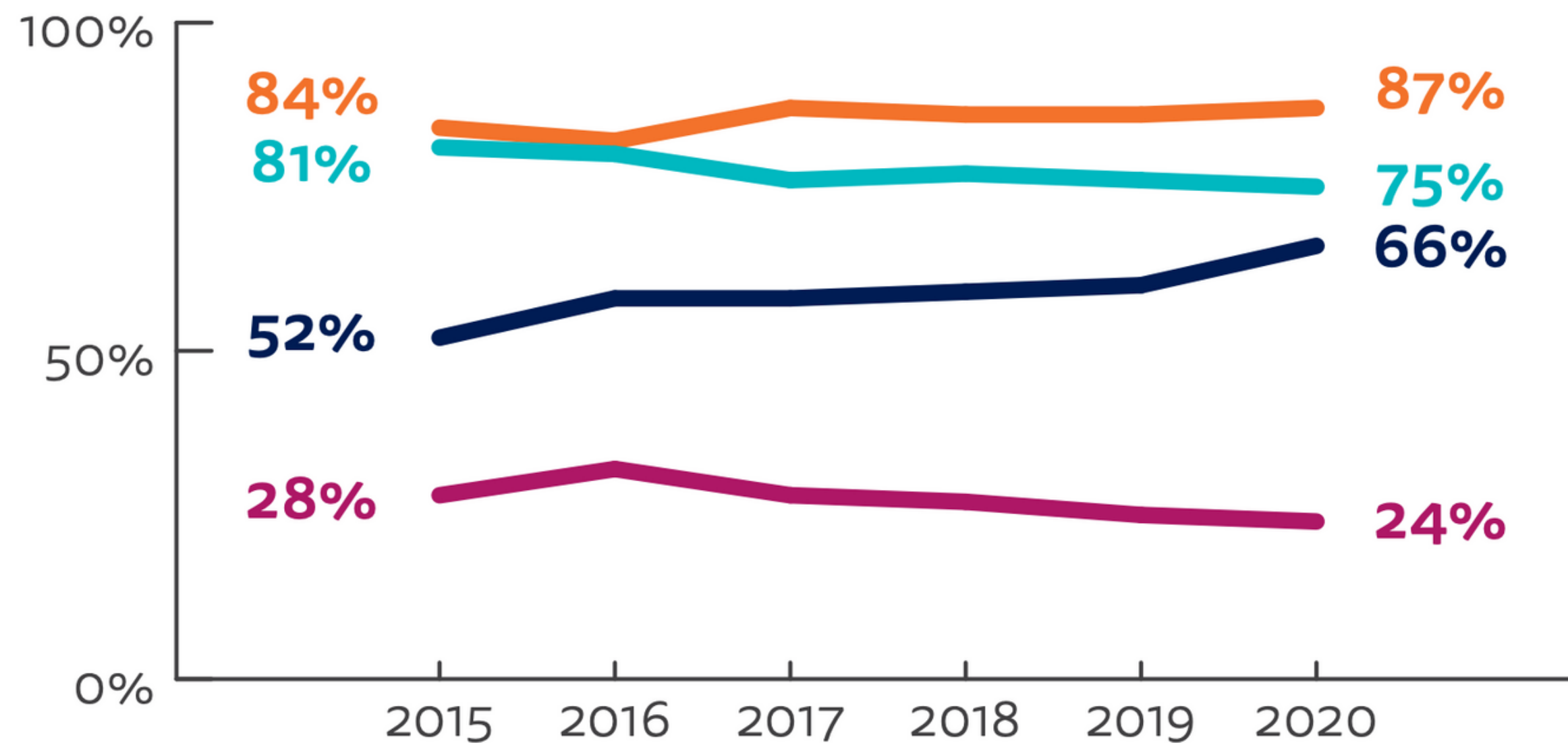
Źródło danych i grafiki: [Reuters Institute Digital News Report 2020](#).

● źródła online (w tym social media)

● telewizja

● druk

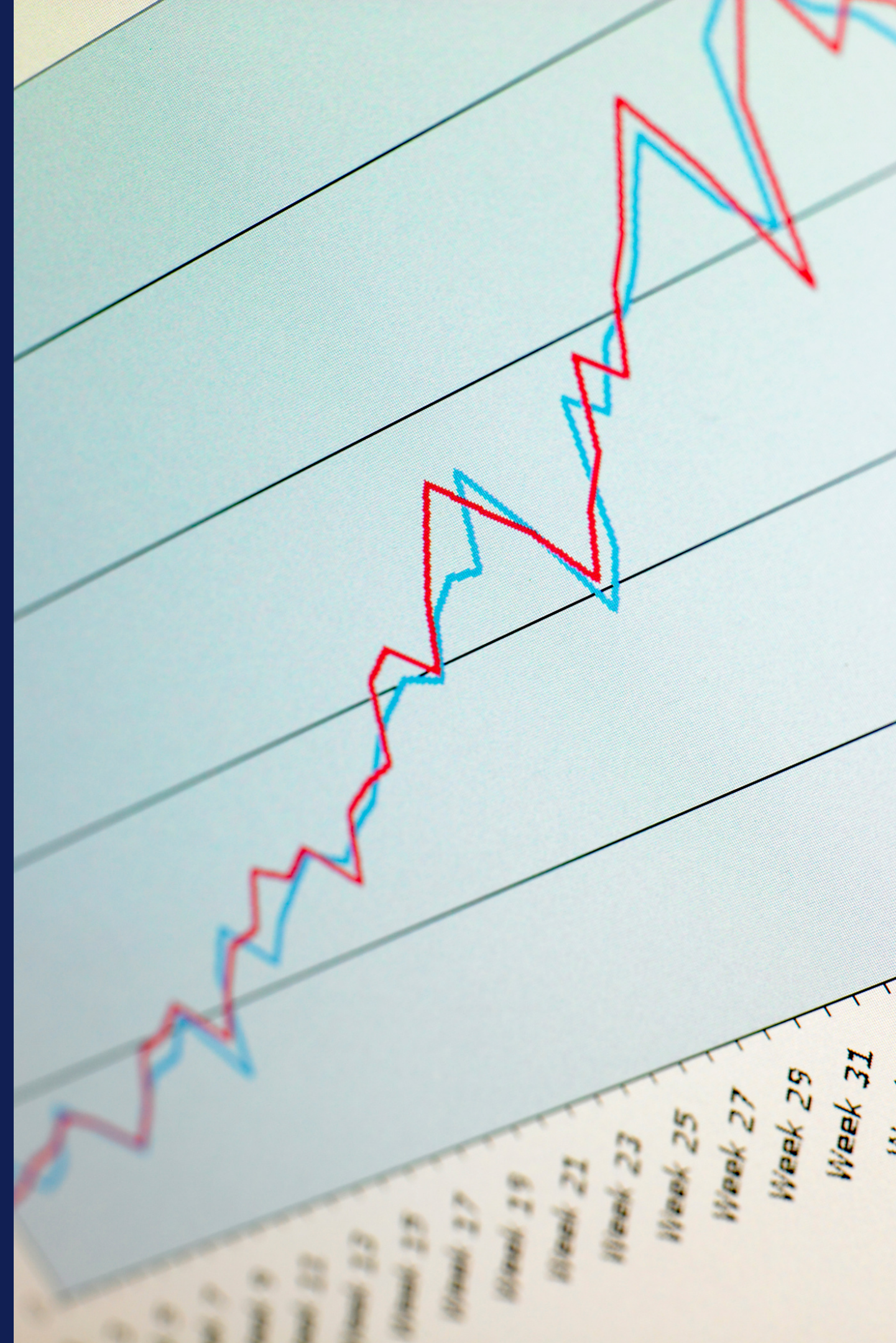
● social media

SOCIAL MEDIA JAKO ŹRÓDŁA INFORMACJI

Na podstawie badania Reuters Institute Digital News Report 2020 wiemy, że **popularność social mediów w kontekście pozyskiwania informacji wzrosła z 52% do 66% na przełomie 5 lat, co stanowi wzrost o 14 p.p.**

DLACZEGO JEST TO NIEBEZPIECZNE?

W przypadku prasy – zarówno drukowanej i elektronicznej – za selekcję materiałów do publikacji zazwyczaj odpowiada redaktor działu lub redaktor naczelny.

W mediach społecznościowych każdy może opublikować fałszywą informację.

Zestawy cech informacji

Cechy, które pomogą Ci zweryfikować prawdziwość informacji

na podst. H. Miller, 1996 oraz M. Miszczak, Weryfikacja wiarygodności informacji zamieszczonej w Internecie – pragmatyka istotna dla zachowania bezpieczeństwa na poziomie jednostki (2020).

Aktualność

Czy informacja jest aktualna?

Dokładność

Czy informacja jest adekwatna do poziomu wiedzy autora? Czy wyczerpuje poruszany temat?

Dostępność

Czy informacja została opublikowana w dobrym momencie?

Cechy, które pomogą Ci zweryfikować prawdziwość informacji

*na podst. H. Miller, 1996 oraz M. Miszczak,
Weryfikacja wiarygodności informacji
zamieszczonej w Internecie – pragmatyka
istotna dla zachowania bezpieczeństwa
na poziomie jednostki (2020).*

Kompletność

Czy dane ze znalezionych materiałów jednoznacznie pozwalają na przetworzenie w prezentowaną wiedzę?

Relevantność

Czy informacja jest ważna dla odbiorcy?
Czy odpowiada na jego potrzeby?

Forma

Czy forma prezentacji informacji jest odpowiednia i nie buduje fałszywego obrazu?

Cechy, które pomogą Ci zweryfikować prawdziwość informacji

*na podst. H. Miller, 1996 oraz M. Miszczak,
Weryfikacja wiarygodności informacji
zamieszczonej w Internecie – pragmatyka
istotna dla zachowania bezpieczeństwa
na poziomie jednostki (2020).*

Spójność

Czy przedstawiane informacje są ze sobą spójne?

Przystawalność

Czy informacja przystaje do pozostałych informacji w zakresie poruszanego tematu?

Bezpieczeństwo

Czy informacja jest zabezpieczona przed dostępem przed osobami niepowołanymi (jeśli dotyczy)?

Cechy, które pomogą Ci zweryfikować prawdziwość informacji

*na podst. H. Miller, 1996 oraz M. Miszczak,
Weryfikacja wiarygodności informacji
zamieszczonej w Internecie – pragmatyka
istotna dla zachowania bezpieczeństwa
na poziomie jednostki (2020).*

Wiarygodność

Czy możliwe jest łatwe zweryfikowanie
wiarygodności opisywanej informacji?

**Narzędzia online
do weryfikacji informacji**

Narzędzia
online do
weryfikacji
informacji

Fakenews.pl

Portal internetowy Fundacji "Przeciwdziałamy Dezinformacji", który dementuje fałszywe informacje i ocenia je według dziewięciostopniowej skali. Redakcja portalu publikuje również raporty i analizy wybranych tematów.

SZUKAJ FAKE NEWSA

Strona główna

Polityka

Społeczeństwo

Technologia

Zdrowie

Ukraina

O fundacji

NAJNOWSZE ARTYKUŁY

Na fladze przekazanej przez Zełenskigo nie ma symbolu SS

🕒 28 grudnia 2022

Human Meat Project to w rzeczywistości projekt artystyczny

Narzędzia
online do
weryfikacji
informacji

Włącz Weryfikację - NASK

Profil NASK zapewnia dostęp do sprawdzonych informacji (szczególnie w kontekście uchodźców i wojny). Treści wzbudzające podejrzenia mogą być zgłaszane na adres informacje@nask.pl.

The screenshot shows the Facebook profile of 'Włącz Weryfikację - NASK'. The profile picture is a circular logo with the word 'NASK' and a magnifying glass icon. The cover photo is a dark, abstract image with a circular pattern. The profile name is 'Włącz Weryfikację - NASK' and it has 8,2 thousand likes and 10 thousand followers. The navigation bar at the top includes icons for Facebook, search, home, notifications, video, marketplace, and profile. Below the profile picture, there are buttons for 'Polub to' (Like this) and 'Wyślij wiadomość' (Send message), and a search bar. The main content area shows a tabbed interface with 'Posty' (Posts) selected. The first post is a presentation of the profile, stating it is a verified information source. The 'Wyróżnione' (Highlighted) section shows two recent posts from the profile, dated November 15 and 4.

Włącz Weryfikację - NASK
Polubienia: 8,2 tys. • 10 tys. obserwujący

Posty Informacje Wzmianki Rolki Zdjęcia Filmy Więcej

Prezentacja
Weryfikacja informacji w infosferze
Profil administrowany przez NASK - PIB

Wyróżnione

Włącz Weryfikację - NASK
15 listopada ·
W związku z sytuacją w #Przewodów pojawia się wiele fałszywych i

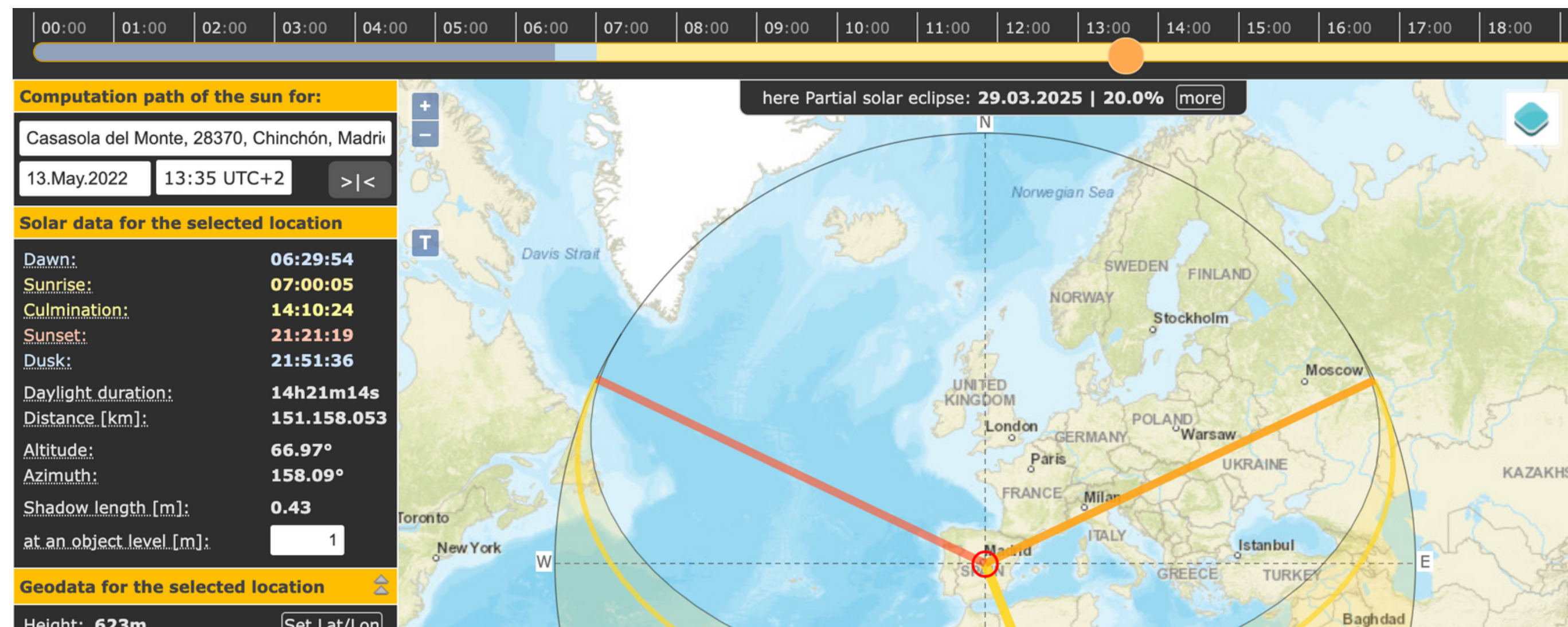
Włącz Weryfikację - NASK
4 listopada ·
Przypominamy, że profil Włącz Weryfikację - NASK powstał między

Narzędzia
online do
weryfikacji
informacji

SunCalc

Narzędzie pomagające w weryfikacji zdjęć poprzez weryfikację ruchu słońca i fazy światła słonecznego dla określonego dnia w określonym miejscu. Oznacza to, że na podstawie godziny i miejsca zrobienia zdjęcia jesteśmy w stanie zweryfikować, czy światło jest prawdziwe.

Narzędzia
online do
weryfikacji
informacji

ViewDNS

Zaawansowane przeglądanie historii domen. Pozwala zebrać dużo ogólnodostępnych informacji o domenie, jak np. historyczne adresy IP, propagację DNS, dane WHOIS.

Viewdns.info

Tools

API

Research

Data

Reverse IP Lookup
Find all sites hosted on a given server.

Domain / IP

GO

DNS Report
Provides a complete report on your DNS settings.

Domain (e.g. *domain.com*)

GO

IP Location Finder
Find the geographic location of an IP Address.

Reverse Whois Lookup
Find domain names owned by an individual or company.

Registrant Name or Email Address

GO

Reverse MX Lookup
Find all sites that use a given mail server.

Mail server (e.g. *mail.google.com*)

GO

Chinese Firewall Test
Checks whether a site is accessible from China.

IP History
Show historical IP addresses for a domain.

Domain (e.g. *domain.com*)

GO

Reverse NS Lookup
Find all sites that use a given nameserver.

Nameserver (e.g. *ns1.example.com*)

GO

DNS Propagation Checker
Check whether recent DNS changes have propagated.

Narzędzia
online do
weryfikacji
informacji

Google Fact Check Explorer

Narzędzie od Google, które udostępnia informacje o zweryfikowanych grafikach, materiałach video i wpisach wraz z oznaczeniem organizacji przeprowadzającej fact-checking. Pozwala na wyszukiwanie po słowach kluczowych, osobach lub przejrzenie ostatnio sprawdzonych informacji.

Google Fact Check Tools

About

Explorer

Markup Tool

APIs

Claim by wielu użytkowników:

Grafika z okładką Charlie Hebdo o upadku ukraińskiej rakiety w Polsce

AFP Sprawdzam rating: Fałsz

[Uwaga, to fałszywa okładka. Charlie Hebdo nie drwił z upadku rakiety w Przewodowie](#)

6 days ago

Charlie Hebdo

Rakieta

AFP Sprawdzam

Claim by Wielu użytkowników:

Film przedstawia kobietę okradzioną przez uchodźców z Ukrainy

AFP Sprawdzam rating: Fałsz

[Film pochodzi z 2018 roku i nie ma nic wspólnego z napływem do Polski uchodźców z Ukrainy](#)

7 days ago

Ukraina

Uchodźca

Film

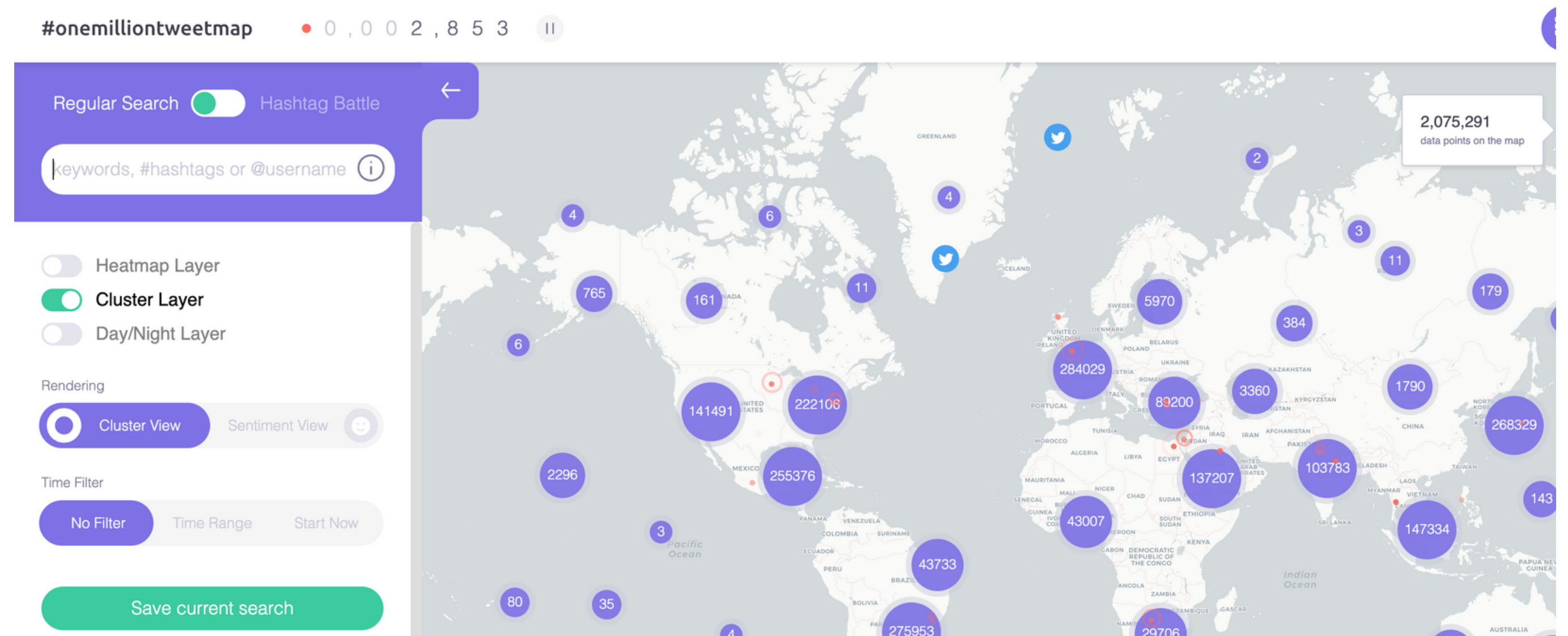
AFP Sprawdzam

Narzędzia
online do
weryfikacji
informacji

#Onemilliontweetmap

Milion ostatnich tweetów (wpisów na Twitterze) z geolokalizacją.
Umożliwia filtrowanie według słów kluczowych, hashtagów i segmentów
czasowych. Pozwala na wygenerowanie mapy termicznej.

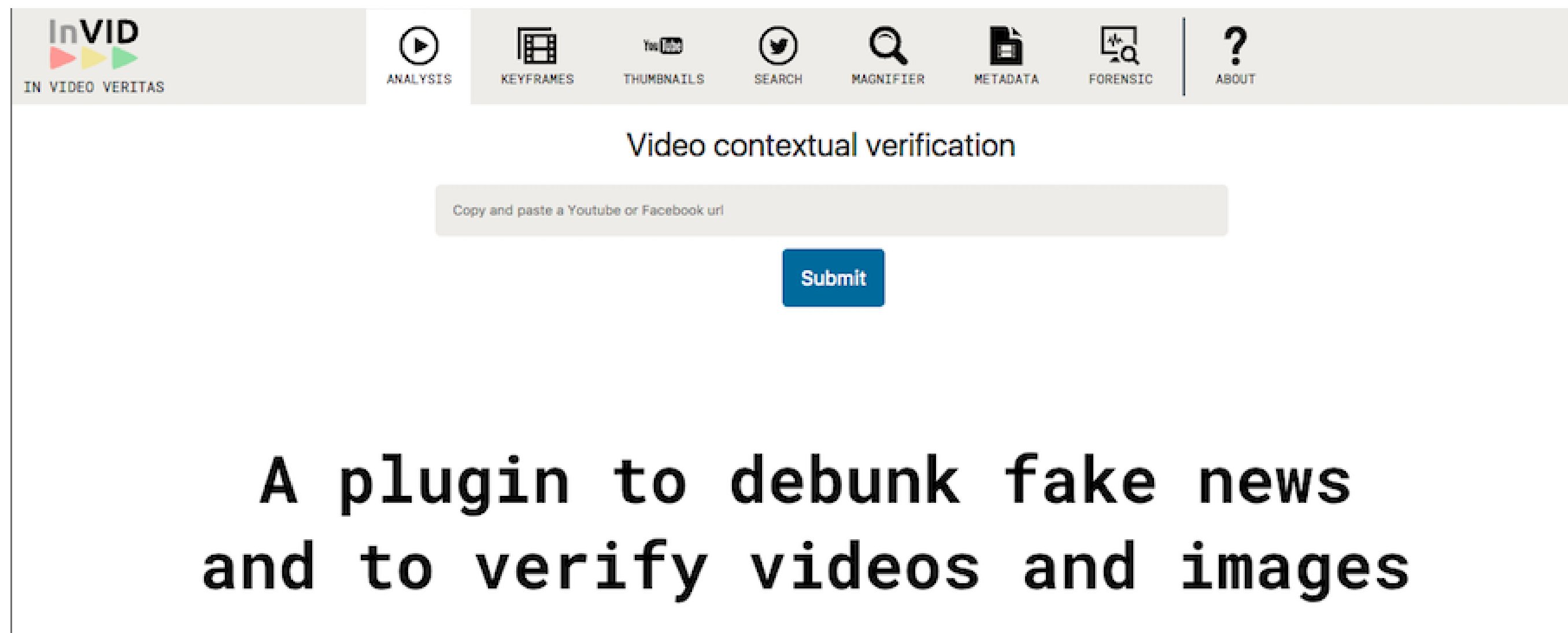

Narzędzia
online do
weryfikacji
informacji

InVID Verification Plugin

Wtyczka do Google Chrome, która powstała w ramach projektu finansowanego przez Unię Europejską. Grupą docelową są dziennikarze, a celem narzędzia jest szybsza i łatwiejsza weryfikacja informacji. Pozwala na odczytywanie metadanych treści wizualnych, odwrotne wyszukiwanie obrazów,

Narzędzia
online do
weryfikacji
informacji

Youtube DataViewer

Narzędzie do weryfikacji przesłanych filmów na YouTube. Umożliwia sprawdzenie rzeczywistej daty i godziny wgrania treści na platformę. Powstało z inicjatywy Citizen Evidence Lab.

Youtube DataViewer

Podsumowanie

Źródła

- M. Miszczak, Weryfikacja wiarygodności informacji zamieszczonej w Internecie – pragmatyka istotna dla zachowania bezpieczeństwa na poziomie jednostki (2020).
- https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf
- <https://www.gov.pl/web/baza-wiedzy/rozpoznawanie-nieprawdziwych-informacji>
- <https://dobrewiadomosci.net.pl/58194-prawda-czy-fake-news-narzedzia-weryfikacji/>
- <https://rynekinformacji.pl/6-narzedzi-do-weryfikacji-informacji/>
- <https://www.nask.pl/pl/wlaczweryfikacje/kodeks-dobrych-praktyk/4991,Kodeks-Dobrych-Praktyk.html>
- <https://planetpartners.pl/w-jaki-sposob-weryfikowac-informacje-znalezione-w-sieci/>
- <https://histmag.org/10-sposobow-na-weryfikacje-zrodel-internetowych-w-dobie-dezinformacji-23734>
- <https://rynekinformacji.pl/narzedzia-do-weryfikacji-informacji/>
- <https://cyberpolicy.nask.pl/fake-news-dezinformacja-w-swiecie-nowych-mediow/>
- <https://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/jak-rozrozniać-informacje-prawdziwe-od-falszywych/>

**Współfinansowane
przez Unię Europejską**

O publikacji

Publikacja powstała w ramach projektu Yes for everybody finansowanego ze środków budżetu Unii Europejskiej.

Informacja

Wsparcie Komisji Europejskiej dla produkcji tej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.

Dziękujemy!